

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-657
40 STRAIPSNIO IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo (toliau – Vartotojų teisių apsaugos įstatymas) Nr. I-657 40 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas įgyvendinant 2018 m. vasario 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/302 dėl nepagrįsto geografinio blokavimo ir kitų formų diskriminavimo dėl klientų pilietybės, gyvenamosios vietos arba įsisteigimo vietos vidaus rinkoje problemos sprendimo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 2006/2004 ir (ES) 2017/2394 ir Direktyva 2009/22/EB (toliau – Reglamentas). Reglamentu siekiama suteikti klientams geresnę prieigą prie prekių ir paslaugų bendrojoje rinkoje užkertus kelią tiesioginiam ir netiesioginiam diskriminavimui, kai komercinės veiklos subjektai rinką dirbtinai suskaido pagal klientų gyvenamąsias, įsisteigimo vietas ar jų pilietybę. Reglamento 7 straipsnio 1 dalimi valstybės narės įpareigojamos paskirti įstaigą, atsakingą už tinkamą ir veiksmingą Reglamento nuostatų vykdymo užtikrinimą, o Reglamento 7 straipsnio 2 dalimi valstybės narės įpareigojamos nustatyti taisykles, kuriomis nustatomos už Reglamento nuostatų pažeidimus taikomos priemonės, ir užtikrinti, kad jos būtų įgyvendintos.

Siekdama aptarti su Reglamentu įgyvendinimu susijusius klausimus, Lietuvos Respublikos ūkio ministerija (toliau – Ūkio ministerija) 2018 m. kovo 28 d. ir 2018 m. balandžio 10 d. organizavo susitikimus su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos, Lietuvos banko ir Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos atstovais. Susitikimuose buvo sutarta, kad už Reglamento nuostatų tinkamo vykdymo užtikrinimą turėtų būti atsakinga Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba (Reglamento 3, 4 straipsniai ir 5 straipsnio 1 ir 2 dalys) ir Lietuvos bankas, kiek tai, pagal galiojantį teisinį reguliavimą, susiję su Lietuvos bankui priskirtomis funkcijomis (Reglamento 5 straipsnio 3 dalis).

Kad Reglamento nuostatos būtų tinkamai įgyvendintos, Įstatymo projektu Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai suteikiama teisė už Reglamento nuostatų pažeidimus pardavėjui, paslaugų teikėjui skirti Vartotojų teisių apsaugos įstatyme įtvirtinto dydžio baudas. Pažymėtina, kad Lietuvos bankas, pagal galiojantį Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymą (toliau – Mokėjimų įstatymas), jau turi tinkamus įgaliojimus Reglamento (5 straipsnio 3 dalies) nuostatų įgyvendinimui užtikrinti, todėl Mokėjimo įstatymo keisti nereikės.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė ir rengėja – Ūkio ministerija. Įstatymo projektą parengė Ūkio ministerijos Įmonių teisės ir verslo aplinkos gerinimo departamentas (direktorė Milda Kaupelienė, tel. 8 706 64 747, el. p. milda.kaupeliene@ukmin.lt). Tiesioginė Įstatymo projekto rengėja Ūkio ministerijos Įmonių teisės ir verslo aplinkos gerinimo departamento Geresnio reglamentavimo politikos skyriaus vyriausioji specialistė Goda Surinaitė, tel. 8 706 64 900, el. p. goda.surininaite@ukmin.lt (vedėja Ieva Petkevičiūtė, tel. 8 706 64 640, el. p. ieva.petkeviciute@ukmin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Pagal 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (toliau – Paslaugų direktyva) 20 straipsnį valstybės narės turi užtikrinti, kad Europos Sąjungoje įsisteigę paslaugų teikėjai nediskriminuotų paslaugų gavėjų dėl jų pilietybės arba gyvenamosios vietos. Paslaugų direktyvą įgyvendinančio Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo (toliau – Paslaugų įstatymas) 11 straipsnio 2 dalimi draudžiama diskriminuoti gavėjus dėl pilietybės, nuolatinės gyvenamosios vietos ar valstybės narės, kurioje gavėjas yra įsteigtas.

Paslaugų įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas draudimas nustatant viešai skelbiamas teikėjų bendrąsias paslaugų gavimo sąlygas nustatyti reikalavimus, kuriais gavėjai diskriminuojami dėl pilietybės, nuolatinės gyvenamosios vietos ar valstybės narės, kurioje gavėjas yra įsteigtas, išskyrus atvejus, kai šie reikalavimai yra objektyviai pateisinami. Šios nuostatos nebuvo pakankamai veiksmingos siekiant pašalinti klientų diskriminavimą, o jas taikant teisinio tikrumo neatsirado. Be to, pagal galiojantį teisinį reguliavimą nėra įtvirtintas šių nuostatų laikymosi užtikrinimo mechanizmas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Reglamentu siekiama išsamiau paaiškinti Paslaugų direktyvos 20 straipsnį ir nustatyti tam tikrus atvejus, kai pagal šią nuostatą negalima pateisinti nevienodo požiūrio dėl pilietybės, gyvenamosios vietos arba įsisteigimo vietos. Reglamento 7 straipsnio 1 dalimi valstybės narės įpareigojamos paskirti įstaigą, atsakingą už tinkamą ir veiksmingą Reglamento nuostatų vykdymo užtikrinimą, o Reglamento 7 straipsnio 2 dalimi valstybės narės įpareigojamos nustatyti taisykles, kuriomis nustatomos už Reglamento nuostatų pažeidimus taikomos priemonės, ir užtikrinti, kad jos būtų įgyvendintos. Įgyvendinant šias Reglamento nuostatas, Įstatymo projektu Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai suteikiama teisė už Reglamento 3, 4 straipsnių ir 5 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatų pažeidimus pardavėjui, paslaugų teikėjui skirti Vartotojų teisių apsaugos įstatyme įtvirtinto dydžio baudas (nuo 144 iki 1 448 eurų).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi, neatliekamas.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus Įstatymo projektą, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba bus atsakinga už tinkamą ir veiksmingą Reglamento 3, 4 straipsnių ir 5 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatų vykdymo užtikrinimą ir jai bus suteikta teisė už šių Reglamento nuostatų pažeidimus pardavėjui, paslaugų teikėjui skirti Vartotojų teisių apsaugos įstatyme įtvirtinto dydžio baudas. Šiais pakeitimais bus užtikrintas Reglamento nuostatų įgyvendinimas, o tai prisidės prie Reglamento tikslo – suteikti klientams geresnę prieigą prie prekių ir paslaugų bendrojoje rinkoje užkertus kelią tiesioginiam ir netiesioginiam diskriminavimui, kai komercinės veiklos subjektai rinką dirbtinai suskaido pagal kliento pilietybę, gyvenamąją ar įsisteigimo vietą – užtikrinimo. Nauju teisiniu reguliavimu užkertamas kelias diskriminacinei praktikai, o tai, manytina, sukurs didesnę prekių ir paslaugų pasiūlą, geresnes sąlygas vartotojams ir atvers didesnes galimybes verslui.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą kitų įstatymų keisti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymo projekte nesiūloma nustatyti naujų sąvokų ir terminų.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įvertinus tai, kad iki šiol nacionalinėje teisėje nebuvo Reglamentu nustatomų analogiškų reikalavimų ir atitinkamai jų įgyvendinimo kontrolė nebuvo pavesta jokiai institucijai, manytina, kad gali būti reikalingi papildomi asignavimai Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai, kuri įgyvendins jai pavestas funkcijas. Tikslūs skaičiavimai bus atlikti, kai bus pradėtas taikyti Reglamentas ir įvertintas realus papildomų asignavimų poreikis.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal žodyną „Eurovoc“, yra: „geografinis blokavimas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Ūkio ministerijos Bendrųjų reikalų
departamento Dokumentų valdymo
ir asmenų aptarnavimo skyriaus
vyriausioji specialistė

Roma Šabaliauskaitė
2018-07-12

Ūkio ministras

Virginijus Sinkevičius